Käesolev tekst on üksnes dokumenteerimisvahend ning sel ei ole mingit õiguslikku mõju. Liidu institutsioonid ei vastuta selle teksti sisu eest. Asjakohaste õigusaktide autentsed versioonid, sealhulgas nende preambulid, on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ning on kättesaadavad EUR-Lexi veebisaidil. Need ametlikud tekstid on vahetult kättesaadavad käesolevasse dokumenti lisatud linkide kaudu

►B **EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2016/1919,**

26. oktoober 2016,

milles käsitletakse tasuta õigusabi andmist kahtlustatavatele ja süüdistatavatele kriminaalmenetluses ning isikutele, kelle üleandmist taotletakse Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses

(ELT L 297, 4.11.2016, lk 1)

Parandatud:

►C1 Parandus, ELT L 91, 5.4.2017, lk 40 (2016/1919)

▼B

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2016/1919,

26. oktoober 2016,

milles käsitletakse tasuta õigusabi andmist kahtlustatavatele ja süüdistatavatele kriminaalmenetluses ning isikutele, kelle üleandmist taotletakse Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesolevas direktiivis sätestatakse ühised miinimumeeskirjad, milles käsitletakse õigust saada tasuta õigusabi:

a) kriminaalmenetluse raames kahtlustatavate ja süüdistatavate puhul ning

b) isikute puhul, kelle suhtes kohaldatakse raamotsuse 2002/584/JSK kohaselt Euroopa vahistamismäärusega seotud menetlust („isik, kelle üleandmist taotletakse“).

2. Käesolev direktiiv täiendab direktiivi 2013/48/EL ja direktiivi (EL) 2016/800. Ühtki käesoleva direktiivi sätet ei tõlgendata nende direktiividega ette nähtud õiguste piiramisena.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kriminaalmenetluse raames kahtlustatavate ja süüdistatavate suhtes, kellel on direktiivi 2013/48/EL kohaselt õigus kaitsjale ja:

a) kellelt on võetud vabadus;

b) kes peavad liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt kaitsjat kasutama või

c) kes peavad olema või võivad olla uurimis- või tõendite kogumise toimingute juures, mis hõlmavad miinimumina järgmist:

i) äratundmiseks esitamine;

ii) vastastamine;

iii) uurimiseksperiment.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse samuti selliste isikute, kelle üleandmist taotletakse, suhtes, kellel on direktiivi 2013/48/EL kohaselt õigus kaitsjale, pärast nende vahistamist täitvas liikmesriigis.

3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse samuti lõikes 1 osutatud tingimustel isikute suhtes, kes ei olnud algselt kahtlustatavad ega süüdistatavad, ent kellest said kahtlustatavad või süüdistatavad politsei või muu õiguskaitseasutuse poolt küsitlemise käigus.

▼B

4. Ilma et see piiraks õigust õiglasele kohtulikule arutamisele pisirikkumiste puhul:

a) kui liikmesriigi õiguses on sätestatud, et karistuse võib määrata muu asutus kui kriminaalasjades pädev kohus ja niisuguse karistuse määramise võib sellisele kohtule edasi kaevata või sellega võib pöörduda sellisesse kohtusse, või

b) kui karistusena ei saa määrata vabadusekaotust,

kohaldatakse käesolevat direktiivi üksnes kriminaalasjades pädeva kohtu menetluste suhtes.

Käesolevat direktiivi kohaldatakse kui tehakse otsus kinnipidamise kohta ning kinnipidamise vältel igas menetluse staadiumis kuni menetluse lõpuni.

Artikkel 3

Mõiste

Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab „tasuta õigusabi“ liikmesriigi poolset õigusabi kulude rahastamist, millega võimaldatakse kasutada õigust kaitsjale.

Artikkel 4

Tasuta õigusabi kriminaalmenetluses

1. Liikmesriigid tagavad, et kahtlustatavatel ja süüdistatavatel, kellel puuduvad piisavad vahendid kaitsjale õigusabi eest tasumiseks, on õigus tasuta õigusabile juhul, kui õigusemõistmise huvid seda nõuavad.

2. Liikmesriigid võivad kohaldada taotleja vahendite või taotluse põhjendatuse kontrolli või mõlemat, et teha kindlaks, kas tuleb anda tasuta õigusabi kooskõlas lõikega 1.

3. Kui liikmesriik kohaldab taotleja vahendite kontrolli, võtab ta arvesse kõiki asjakohaseid ja objektiivseid tegureid nagu asjaomase isiku sissetulek, vara ja perekonnaseis, samuti kaitsjale makstavad õigusabi kulud ja elatustase asjaomases liikmesriigis, et teha asjaomases liikmesriigis kohaldatavate kriteeriumide alusel kindlaks, et kahtlustatavatel või süüdistatavatel ei ole kaitsjale õigusabi kulude tasumiseks piisavalt vahendeid.

4. Põhjendatuse kontrolli kohaldamisel võtab liikmesriik arvesse kuriteo raskusastet, juhtumi keerukust ja võimalikku määratavat karistust, et teha kindlaks, kas õigusemõistmise huvides tuleb anda tasuta õigusabi. Põhjendatuse kontrolli tingimused loetakse täidetuks järgmistes olukordades:

a) kui kahtlustatav või süüdistatav tuuakse pädeva kohtu või kohtuniku ette, et otsustada kinnipidamise üle menetluse mis tahes staadiumis käesoleva direktiivi kohaldamisala raames, ning

▼B

b) kinnipidamise ajal.

5. Liikmesriigid tagavad, et tasuta õigusabi antakse põhjendamatu viivituseta ja hiljemalt enne küsitlemist politsei, muu õiguskaitseasutuse või kohtuasutuse poolt, või enne käesoleva direktiivi artikli 2 lõike 1 punktis c osutatud uurimis- või tõendite kogumise toiminguid.

6. Tasuta õigusabi antakse ainult nende kriminaalmenetluste raames, kus asjaomast isikut kuriteo toimepanekus kahtlustatakse või süüdistatakse.

Artikkel 5

Tasuta õigusabi Euroopa vahistamismäärusega seotud menetlustes

1. Vahistamismäärust täitev liikmesriik tagab, et isikutel, kelle üleandmist taotletakse, on õigus saada Euroopa vahistamismääruse kohase vahistamise korral tasuta õigusabi kuni nende üleandmiseni või kuni otsus nende üleandmisest keeldumise kohta on jõustunud.

2. Vahistamismääruse teinud liikmesriik tagab, et isikutel, kelle üleandmist taotletakse ja kelle suhtes kohaldatakse Euroopa vahistamismäärust kriminaalkorras kohtu alla andmiseks ja kes kasutavad direktiivi 2013/48/EL artikli 10 lõigete 4 ja 5 kohaselt oma õigust määrata vahistamismääruse teinud liikmesriigis kaitsja, kes abistaks vahistamismäärust täitva liikmesriigi kaitsjat, on õigus saada vahistamismääruse teinud liikmesriigis tasuta õigusabi, pidades silmas sellist menetluse läbiviimist vahistamismäärust täitvas liikmesriigis, kui selline tasuta õigusabi on vajalik, et tagada isiku võimalus kohtusse pöörduda.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud tasuta õigusabi saamise õiguse suhtes võib kohaldada vahendite kontrolli kooskõlas artikli 4 lõikega 3, mida kohaldatakse *mutatis mutandis*.

Artikkel 6

Otsus tasuta õigusabi andmise kohta

1. Pädev asutus teeb põhjendamatu viivituseta otsuse selle kohta, kas anda tasuta õigusabi või mitte, ning kas tuleb määrata kaitsja. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et pädevad asutused teevad otsused hoolikalt ja kaitseõigusi austades.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et kahtlustatavaid, süüdistatavaid ning isikuid, kelle üleandmist taotletakse, teavitatakse kirjalikult sellest, kas nende taotlus tasuta õigusabi saamiseks on osaliselt või täielikult tagasi lükatud.

Artikkel 7

Tasuta õigusabi teenuste kvaliteet ja koolitus

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, sh rahastamismeetmed, et tagada:

a) tõhusa ja kvaliteetse tasuta õigusabi süsteemi olemasolu ning

▼B

b) tasuta õigusabi teenus, mis on piisavalt kvaliteetne õiglase menetluse tagamiseks, järgides seejuures õiguselukutsete sõltumatust.

2. Liikmesriigid tagavad, et töötajatele, kes on kaasatud kriminaalmenetluses ja Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses tasuta õigusabi saamise õigust käsitlevate otsuste tegemisse, antakse asjakohast koolitust.

3. Õiguselukutsete sõltumatust ja kaitsjate koolitamise eest vastutavate isikute rolli austades võtavad liikmesriigid asjakohaseid meetmeid, et edendada piisava koolituse korraldamist kaitsjatele, kes annavad tasuta õigusabi.

4. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et kahtlustatavatel, süüdistatavatel ning isikutel, kelle üleandmist taotletakse, on taotluse korral õigus asendada neile määratud tasuta õigusabi andev kaitsja teisega, kui seda õigustavad konkreetsed asjaolud.

Artikkel 8

Õiguskaitsevahendid

Liikmesriigid tagavad, et kahtlustatavatel, süüdistatavatel ning isikutel, kelle üleandmist taotletakse, on olemas tõhus liikmesriigi õiguses sätestatud õiguskaitsevahend, kui rikutakse nende käesolevast direktiivist tulenevaid õigusi.

Artikkel 9

Haavatavad isikud

Liikmesriigid tagavad, et käesoleva direktiivi rakendamisel võetakse arvesse haavatavate kahtlustatavate, süüdistatavate ja isikute, kelle üleandmist taotletakse, erivajadusi.

Artikkel 10

Andmete esitamine ja aruandlus

1. Hiljemalt ►C1 5. maiks ◄ 2021 ja pärast seda iga kolme aasta tagant esitavad liikmesriigid komisjonile kättesaadavad andmed käesolevas direktiivis sätestatud õiguste rakendamise kohta.

2. Komisjon esitab ►C1 5. maiks ◄ 2022 ja pärast seda iga kolme aasta tagant Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi rakendamise kohta. Komisjon hindab aruandes käesoleva direktiivi rakendamist seoses õigusega saada tasuta õigusabi kriminaalmenetluses ja Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses.

▼B

Artikkel 11

Kaitse taseme säilitamine

Ühtki käesoleva direktiivi sätet ei tõlgendata harta, konventsiooni või rahvusvahelise õiguse muude asjakohaste sätete või liikmesriikide õigusaktide alusel tagatud kõrgemat kaitse taset pakkuvate õiguste ja menetluslike tagatiste piiramisena või nende suhtes erandi kehtestamisena.

Artikkel 12

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt ►C1 5. maiks ◄ 2019. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 13

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 14

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.